

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 7.12.2011
SEK(2011) 1476 lõplik

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT

MÕJUHINNANGU KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega

{KOM(2011) 843 lõplik}

{SEK(2011) 1475 lõplik}

1. PROBLEEMI OLEMUS

Põhiprobleem, mida kavandatava partnerluse rahastamisvahendiga püütakse lahendada, on üleilmastumise tagajärg: maailmamajanduse ülesehitus on muutumas, jõukeskused asukohta vahetamas ja heaolu hajumas ning rahvusvahelist tegevust kujundavad üha enam uued osalejad. G20 on üks selle muutuse sümboleid: arvamus, et uus rahvusvaheline kord on aegamisi asendamas varasemat võimustruktuuri, põhineb suurel määral tegelikkusel, kuigi muutuse kiirus võib olla mõnikord ülehinnatud.

Eelkõige võib märkida järgmist:

* selliste uute jõudude nagu India ja Hiina või Lõuna-Aafrika ja Brasiilia esilekerkimine on muutnud rahvusvahelist korda, sest nimetatud riikidel on üha tähtsam osa rahvusvahelises majanduses ja kaubanduses, mitmepoolsetel foorumitel (ÜRO, G20) ning üleilmsete probleemide lahendamisel. Kuigi areng ja vaesuse vähendamine jäävad endiselt põhiküsimuseks, eemalduvad need riigid üha enam arenguriigi staatusest;

* Euroopa Liit on sõlminud oma peamiste partneritega ja tärkava turumajandusega riikidega laiapõhjalised siduvad kokkulepped, milles käsitletakse kahepoolseid küsimusi ning üleilmseid probleeme. Kokkulepete rakendamiseks on vaja abivahendit – spetsiaalset rahastamisvahendit –, mis annaks Euroopa Liidu käsutusse vahendid enda huvide edendamiseks kogu maailmas ja üleilmsete probleemide lahendamiseks olenemata nende tekkimiskohast;

* praeguse tööstusriikidega tehtava koostöö rahastamisvahendi geograafiline ulatus on piiratud, kattes üksnes 17 riiki ja suure sissetulekuga territooriumi, samal ajal kui arengukoostöö rahastamisvahend hõlmab selliseid riike nagu India, Hiina, Lõuna-Aafrika ja Brasiilia, kuid katab üksnes ametliku arenguabi kulutused;

* suhted ja majandussidemed Euroopa Liidu ja Venemaa vahel on palju edasi arenenud ning see näitab, et Venemaa tähtsus strateegilise partnerina läheb oluliselt kaugemale arengukoostööst. Rahalise abi vajadus on vähenenud. Venemaa taotleb suhete arendamist võrdsete partneritena ja on ise muutunud abiandvaks riigiks. Kavandatav partnerluse rahastamisvahend oleks Venemaaga koostöö arendamise peamine vahend.

2. SUBSIDIAARSUSE ANALÜÜS

ELil on arvukalt rahvusvahelisi kokkuleppeid partnerriikidega kogu maailmas, mis ei ole võrreldavad üksikute liikmesriikide sõlmitud kokkulepetega ja annavad kõigile liikmeriikidele võimaluse mõjutada praktiliselt kõiki rahvusvaheliste suhete valdkondi. Kuna 27 liikmesriiki tegutsevad ühiste tegevuspõhimõtete ja strateegiate alusel, on EL suuteline lahendada üleilmseid probleeme. Samuti on ELil ainulaadne võimalus edendada oma nõudeid ja standardeid ning muuta need rahvusvahelise koostöö kaudu üleilmseteks standarditeks.

3. ELI ALGATUSE EESMÄRGID

ELil puudub praegu vahend, mis võimaldaks tal teha koostööd uute tärkavate ja juba esilekerkinud majandusjõududega ELi põhihuvide edendamisega seotud küsimustes ning üleilmsete ühiste probleemide lahendamisel (nt kliimamuutused).

Praegu on sellist koostööd võimalik arendada tööstusriikidega tehtava koostöö rahastamisvahendi raames, mis hõlmab siiski ainult 17 kõrgelt arenenud tööstusriiki või suure sissetulekuga riiki (nt Ameerika Ühendriigid, Jaapan, Korea, Pärsia lahe riigid).

Koostööd selliste riikidega nagu Hiina, India ja Brasiilia tehakse arengukoostöö rahastamisvahendi raames ning seepärast piirdub see meetmetega, mis on otseselt seotud vaesuse vähendamise/kaotamisega abisaajariikides.

Kavandatav partnerluse rahastamisvahend peaks kaotama selle piirangu, mis vähendab ELi suutlikkust tegutseda rahvusvahelisel tasandil kõige tõhusamal viisil. See täidab eespool kirjeldatud tühiku ja võimaldab eelkõige taotleda suhetes uute majandusjõududega muid tegevuseesmärke peale arengukoostöö, kuid aitab ka vajaduse korral kaitsta üleilmsel tasandil ELi põhihuve suhetes teiste partnerriikidega.

Partnerluse rahastamisvahendi erieesmärgid:

- (a) rakendada Euroopa 2020. aasta strateegia rahvusvahelist mõõdet, toetades ELi kahepoolse, piirkondliku ja piirkondadevahelise koostööpartnerluse strateegiaid, edendades poliitikadialoogi ning töötades välja ühised lähenemisviisid ja meetmed üleilmsete probleemide lahendamiseks;
- (b) parandada majanduspartnerluste ning äri- ja õigusloomealase koostöö kaudu Euroopa äriühingute, eelkõige VKEde turulepääsu ning suurendada nende kaubandus-, investeerimis- ja ärivõimalusi;
- (c) suurendada liidu ja tema poolt rahvusvahelisel tasandil etendatava rolli laialdast mõistmist ning nähtavust avaliku diplomaatia, hariduslase/akadeemilise koostöö ja teavitustegevuse kaudu, et edendada liidu väärtusi ja huve.

4. POLIITIKAVALIKUD

Põhimõtteliselt on olemas neli poliitikavalikut: lõpetada tööstusriikidega tehtava koostöö rahastamisvahendi tegevus, säilitada senine olukord, muuta arengukoostöö rahastamisvahendit, et hõlmata kulutused, mis ei ole ametlik arenguabi, ja luua tööstusriikidega tehtava koostöö rahastamisvahendi alusel uus vahend.

Pärast hoolikat hindamist leiti, et tööstusriikidega tehtava koostöö rahastamisvahendi tegevuse lõpetamine ja senise olukorra säilitamine ei ole poliitiliselt elujõulised lahendused. Kui piirduda üksnes vaesuse vähendamisega seotud kulutustega või seada see tärkavate majandusjõududega tehtava koostöö ainsaks eesmärgiks, piiraks see kunstlikult ELi diplomaatilisi eesmärke ja eiraks ELi põhihuve.

Arengukoostöö rahastamisvahendi muutmine, et hõlmata kulutused, mis ei ole seotud ametliku arenguabiga, oleks kasulik geograafilise ühtsuse seisukohast (üks vahend riigi

kohta), kuid selle võimaluse tõsiseks puuduseks on kaht väga erinevat eesmärki taotleva vahendi haldamise keerukus.

5. MÕJU HINNANG

MAJANDUSLIK MÕJU

Uue partnerluse rahastamisvahendi loomine annaks ELile täiendava võimaluse toetada oma ettevõtjaid (eelkõige VKEsid) ja tooteid. See tekitaks rahalise võimaluse toetada ELi ettevõtjaid kolmandates riikides, ergutades ELi konkurentsivõimet ja innovatsiooni viisil, mis täiendab konkurentsivõime ja VKEde programmi ning programmi Horisont 2020 (teadusuuringud ja innovatsioon) raames rahastatavaid meetmeid, ning toetada ELi rahvusvahelist kaubandust ja investeringuid, mis omakorda võib hõlbustada välisinvesteringute tegemist ELis. Koostöö võib hõlmata paljusid eri valdkondi, sealhulgas kliimamuutusi, keskkonda, tehniliste normide ühtlustamist ja standardimist, ettevõtja sotsiaalset vastutust, intellektuaalomandiõigusi, isikuandmete kaitset ning parimaid tavaid majandus-, kaubandus- ja finantsküsimustes. Seega võib see suurendada ELi majanduslikku julgeolekut ja luua uusi töökohti, mis aitaks kokkuvõttes toetada majanduskasvu. Uus vahend võib edendada majanduskoostöö hästi arenenud vorme ELi ja partnerriikide vahel. Seoses sellega võimaldaks see ELil võtta poliitikaprogrammi kavandamisel ning rakendamisel asjakohaselt arvesse keskkondlikke, säästva energia alaseid, ühiskondlikke, tööhõivealaseid ja muid heaoluga seotud väärtusi.

SOTSIAALNE MÕJU

Kuna uus rahastamisvahend ühtlustab ELi ja liikmesriikide rahastamisvahendeid ning toetab ühismeetmeid muude kahe- ja mitmepoolsete rahastajatega, võib sellel olla oluline mõju tähtsava turumajandusega riikide ühiskonna ülesehitusele. See võib toetada hoolekandesüsteemide, riikliku tööhõivepoliitika, riikliku koolitus- ja oskuste arendamise poliitika ning haridus- ja teadusprogrammide ümberkujundamist ja riiklike turvavõrgustike tugevdamist. Rahastamisvahend aitaks olulisel määral luua uusi keskkonnahoidlikke töökohti, suurendada sissetulekut inimese kohta ning rakendada tõhusaid sotsiaalse ühtekuuluvuse ja vaesuse vähendamise strateegiaid riigi tasandil. Seoses sellega aitaks see saavutada rahvusvahelisi sotsiaalseid eesmärke, mida toetavad ÜRO Rahvusvaheline Tööorganisatsioon ja G8/G20 riigid.

KESKKONNAMÕJU

ELi partnerlused püüavad uue rahastamisvahendi kaudu edendada ja toetada majanduskasvu ning pikaajalist keskkonnasäästlikkust. Seoses sellega eeldatakse, et uuel vahendil on juhtiv osa nii ELi kui ka partnerriikide keskkonnavalaste ja kliimamuutustega seotud meetmete ning poliitilise dialoogi toetamisel. Euroopa erasektorile stiimuleid pakkudes võib vahend toetada vähese CO₂-heitega ärimudelit. Tuginedes Cancúnis toimunud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni konverentsi (COP 16) headele tulemustele, saaks vahendit kasutada selleks, et aidata ELi ettevõtjatel töötada partnerriikides keskkonnasäästlike eesmärkide saavutamiseks välja tõhusad ja võimalikult odavad meetodid. Samuti aitab see partnerriikide majandusel saada innovatsioonist täit keskkonna-, ökoloogilist ja energiatõhususega seotud kasu. Vahend võib toetada koostööd, mis võimaldaks paremini mõista üleilmse tähtsusega riikides toimuva bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ja ökosüsteemide halvenemise majanduslikku ning sotsiaalset kulu.

6. VALIKUTE VÕRDLUS

Välistamismeetodist lähtudes otsustati, et arengukoostöö rahastamisvahendi ulatuse laiendamine arenguga mitteseotud tegevusele võib tekitada vastuolu eri eesmärkide vahel ja see võib kokkuvõttes põhjustada olulisi viivitusi otsuste tegemisel ning rakendamisel. Eelistati teha ettepanek luua ühtne uus üleilmne rahastamisvahend, mille eesmärk on kaitsta ELi põhihuve ja lahendada üleilmseid probleeme ning mille meetmete ulatus oleks selgelt kindlaks määratud. Seepärast soovitatakse teha ettepanek luua tööstusriikidega tehtava koostöö rahastamisvahendi alusel uus vahend.

7. JÄRELEVALVE JA HINDAMINE

Eelarve: 1,0 miljardit eurot ajavahemikul 2014–2020 (1/70 ehk ligikaudu 1,4 % välissuhete rubriigi alla kuuluvate kulutuste katmiseks ettenähtud vahendite kogusummast).

Partnerluse rahastamisvahend sätestatakse võimaldamismääruses, millega nähakse ette olulised üksikasjad ja ELi sekkumise alus. Täpsed meetmed määratakse kindlaks iga-aastastes tegevuskavades, milles täpsustatakse ELi tegevus, sealhulgas tegevuseesmärgid ja oodatavad tulemused. Sel hetkel määratakse kindlaks tegevusnäitajad, võttes arvesse kõnealuse meetme iseärasusi.

Kolme erieesmärgi (vt eespool punkt 3) täitmisel saavutatavat edu jälgitakse järgmiste peamiste mõjunäitajate kaudu:

- (1) ELi poliitika mõju poliitika kujundamisele käesoleva vahendiga hõlmatud peamistes strateegilistes partnerriikides;
- (2) ELi osa maailmakaubanduses ja kaubavahetuses riikidega, mille suhtes kohaldatakse käesoleva vahendi raames rahastatavaid meetmeid;
- (3) ELi tajumine käesoleva vahendiga hõlmatud peamistes strateegilistes partnerriikides.

Partnerluse rahastamisvahendi tegevuse mõju mõõdetakse järgmiste iseloomulike näitajate kaudu: osalevate ettevõtjate arv, toetusmeetmete ulatus, asjakohasus ja keerukus, koostöö Euroopa ettevõtlusvõrgustikus ja tööjaotus, ettevõtjatest kasutajate rahulolu ja majanduslike eesmärkide saavutamine – st mõõdetav mõju töökohtade loomisele, käibe, ELi ettevõtete välismaistele otseinvesteeringutele ning sihtturgudele suunatud ELi koguekspordile. Näitajad, mille abil mõõdetakse selle tegevuse kvalitatiivset ja kvantitatiivset mõju, on seotud suundumustega teadmiste vahetamisel, vastastikuste akadeemiliste vahetuste arvuga ja programmides osalejate, stipendiumisaajate ning ühistes teadus- ja akadeemiliste projektides osalejate arvuga. Tulemusi mõõdetakse järgmiste näitajate alusel: meediakajastuste sagedus ja kvaliteet, kohalik nõudlus ELi rahastatud meetmete järele ning ELi üritustel osalemise määr.